

Täby kommun

kc@taby.se

2018-12-21

1 (19)

Dnr 405-2018:6412

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Viggbyskolan i Täby kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Viggbyskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Viggbyskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor inleder ett strategiskt jämställdhetsarbete för att säkerställa att skolan ger flickor och pojkar samma möjligheter.

Undervisning

Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor utvecklar arbetet med att all undervisning följer en tydlig struktur och att det är tydligt för eleverna vad som är syftet med de olika arbetsmomenten.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar *i flera delar* med att säkerställa att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn utvecklar skolans arbete med att skapa en skolmiljö som präglas av trygghet.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor utvecklar arbetet med att lärarna på skolan ges förutsättningar att regelbundet föra samtal med andra lärare kring bedömning i syfte att verka för likvärdighet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 30 augusti 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 230 69, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 405- 2018:6412) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1

Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektor leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser som myndigheten gjort under besöket.

Rektor följer till viss del upp, analyserar och utvecklar verksamheten

Granskningen visar att rektor till viss del genomför en uppföljning av hur skolan fungerar. De utvecklingsåtgärder som vidtas är behovsanpassade för undervisningen och verksamhetens förutsättningar i övrigt. Av utredningen framkommer att det sker en uppföljning av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen och i samtliga årskurser. Resultaten av de nationella proven följs upp och skolan genomför screeningar i vissa årskurser. Resultatet av skolans arbete med att skapa studiero följs inte upp enligt rektor vilket rektor medger är en brist som även hon har uppmärksammat. Resultatet av skolans arbete med att skapa trygghet följs upp genom intervjuer och enkäter riktade till elever. Det framkommer vidare att det sker en uppföljning av resultat kopplade till genomförandet av undervisningen i årskurs 3. Underlag till den uppföljningen hämtas bl.a. från enkäter till elever och vårdnadshavare. Rektor genomför också ett litet antal klassrumsbesök och för även en dialog kring undervisningen med lärare i samband med klasskonferenser och medarbetarsamtal. Av skolans dokumenterade kvalitetsarbete framgår att rektor följer upp vissa förutsättningar för undervisningen bland annat genom att följa upp personella, ekonomiska och materiella förutsättningar såsom personalens kompetens och skolans budget. Av utredningen framkommer vidare att det sker en analys av resultaten där lärarna och elevhälsan deltar. Rektors och personalens analys av de uppgifter som inhämtats vid uppföljningen har lett fram till att det har fattats ett flertal beslut om utvecklingsåtgärder. Av utredningen framkommer t.ex. att rektor har beslutat att måluppfyllelsen ska öka genom ett arbete med inkluderande lärmiljöer och tillgängligt lärande. Av utredningen framkommer även att rektor har fattat beslut om fördelning av resurser utifrån de behov som identifierats vid uppföljningen av skolans resultat. Flera lärare uttrycker dock att fördelningssystemet har sina begränsningar.

Rektor ger begränsad ledning och styrning kring frågor som rör skolans jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektor inte bedriver ett strategiskt jämställdhetsarbete i syfte att se till att både flickor och pojkar har likvärdiga förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin utveckling. Rektor säger att de inte har arbetat med jämställdhetsfrågor på skolan. Rektor uppger att hon inte följer upp undervisningen ur ett jämställdhetsperspektiv. Elevhälsan berättar att de inte har arbetat med jämställdhetsfrågor och att de inte heller följt upp och analyserat elevernas resultat utifrån kön. Elevhälsan nämner också att fritidspedagogerna haft tjej- och killprat i årskurs 4 och 5. Lärare uppger att de inte arbetar med jämställdhetsfrågor på skolenivå. En lärare berättar dock att det funnits en jämställdhetsplan som inte är aktuell längre. Andra lärarna säger sig inte känna till planen. En lärare berättar att hon på eget initiativ arbetar med jämställdhetsfrågor i sin undervisning bland annat genom att prata om kvinnliga nobelpristagare och genom att läsa godnattsagor för rebelltjejer.

Granskningen visar att rektor behöver utveckla det strategiska jämställdhetsarbetet på skolan. Detta beskrivs nedan under avsnittet "Identifierat utvecklingsområde".

Rektor leder och organiserar i viss utsträckning lärarnas lärande för att utveckla undervisningens kvalitet

Granskningen visar att rektor i viss utsträckning leder och organiserar det pedagogiska arbetet och ger lärarna förutsättningar till kollegialt samarbete. Utredningen visar att det finns olika samverkansarenor för lärarna, t.ex. personalkonferenser, arbetslagsmöten, läarmöten och fritidsmöten. Rektor uppger att lärarna samverkar vid de mötestillfällena. Lärarna beskriver däremot att de planerar och arbetar tillsammans med klassläraren i samma årskurs snarare än i arbetslaget och att tiden i arbetslagen används till att prata om elever. Vidare framkommer att elevhälsoteamet ges möjlighet att delta i arbetslagsmöten. Av granskningen framkommer vidare att rektor till viss del tar ett aktivt ansvar för att obehöriga lärare introduceras i skolans uppdrag och förhållningssätt. Rektor berättar att obehöriga och nyexaminerade lärare ska ha en mentor, att rektor har många samtal med obehöriga lärare samt att arbetslagen också tar hand om lärarna. Lärarna berättar om sina egna introduktioner och att det stöd de fått av kollegor varit avhängigt av kollegors egna initiativ. Lärare ger exempel på att de inte vet vem som varit deras mentor, och om brist på strukturerat stöd. Berättelserna styrks också av lärare som uppger att de fått i uppdrag att vara mentor men att de inte fått några instruktioner kring vad uppdraget innebär. Enligt Skolverkets statistik för

läsåret 2017/18 är 68,8 procent av lärarna i Viggbyskolan legitimerade lärare med behörighet i minst ett undervisande ämne vilket kan jämföras med riket, 71,4 procent.¹

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor inleder ett strategiskt jämställdhetsarbete för att säkerställa att skolan ger flickor och pojkar samma möjligheter.

Granskningen visar att rektor inte leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete. Vidare framkommer att rektor inte följer upp att lärarnas undervisning ger flickor och pojkar samma förutsättningar att lära och utvecklas i undervisningen.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rätt och möjligheter. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Det framgår vidare att hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Ett aktivt och planerat arbete för att motverka könsmonster är skolans bidrag till ett samhälle där människor inte begränsas av stereotypa uppfattningar av vad som är kvinnligt och manligt.²

Skolinspektionen rekommenderar att rektor följer upp på vilket sätt och i vilken utsträckning jämställdhetsarbetet genomsyrar undervisningen, för att därigenom kunna säkerställa och utveckla ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan. Förslagsvis kan arbetet inledas med att rektor undersöker om flickor och pojkar får samma utrymme, inflytande och lärarstöd i undervisningen. En utgångspunkt kan vara att undervisningens innehåll och arbetsformer följs upp på ett sådant sätt att könsmonster uppmärksammas. En annan utgångspunkt kan vara att ta reda på om, när och hur eleverna får möjlighet att diskutera könsroller och könsmonster vad gäller studie- och yrkesval.

¹ Skolverkets nationella statistik för läsåret 2017/18, <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning>

² Förordning (SKOLF5 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, bilaga 1, 1 och 2.8 (Lgr 11).

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser som myndigheten gjort under besöket.

Undervisningen är till viss del målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd

Granskningen visar att lärarna till viss del varierar arbetsuppgifter och arbetsformer i undervisningen för att stimulera eleverna att lära och utvecklas. Några lärare uppger att undervisningen i ett av de ämnen som Skolinspektionen observerat oftast bygger på att eleverna ska arbeta självständigt. Andra lärare ger exempel på hur de arbetar med att variera undervisningen, till exempel genom att använda konkret arbetsmaterial och att varva undervisningen med genomgångar. Elever uppger att de föredrar de ämnen där undervisningen varierar. Av granskningen framkommer att elever har olika upplevelse av i vilken utsträckning undervisningen är varierad, vissa elever beskriver en varierad undervisning medan andra elever berättar om långa pass av självständigt arbete. Vid de flesta lektionsobservationerna ser Skolinspektionen att lärarna hade en tydlig genomgång av vad lektionen skulle handla om, ställde frågor till eleverna, gav eleverna enskilda arbetsuppgifter, gick runt och hjälpte eleverna då de arbetade självständigt samt genomförde lärarledda gruppövningar. Vid några få lektioner observerade Skolinspektionen att eleverna arbetade enskilt i sin lärobok under en hel lektion.

Granskningen visar att det varierar mellan lärarna hur de lyckas skapa en strukturerad undervisning. Flera lärare ger exempel på hur de gör för att strukturera sin undervisning, till exempel genom att börja med en genomgång och avsluta med någon form av utvärdering av lektionen. Elever uppger att det varierar mellan lärare och ämnen om de ges en strukturerad undervisning eller inte. Elever berättar också att det beror på lärare och ämne hur tydligt arbetsmoment och lektionsinnehåll kopplas till syftet med lektionen. Rektor uppger att hon ser ett behov av en gemensam lektionsstruktur. Flera

av de lektioner som Skolinspektionen observerar har en strukturerad undervisning med en tydlig start och ett tydligt avslut av lektionen samt att läraren tydliggör målet med lektionen. Skolinspektionen har även observerat lektioner där en sådan struktur saknas.

Eftersom granskningen visar att det varierar om eleverna ges en strukturerad undervisning och hur tydligt arbetsmoment och lektionsinnehåll kopplas till syftet med lektionen bedömer Skolinspektionen att rektor behöver utveckla arbetet med att all undervisning följer en tydlig struktur och att det är tydligt för eleverna vad som är syftet med de olika arbetsmomenten. Detta beskrivs nedan under avsnittet "Identifierat utvecklingsområde".

Undervisningen stimulerar och utmanar till viss del eleverna utifrån varje enskild individs behov och förutsättningar

Granskningen visar att undervisningen till viss del är anpassad till den aktuella elevgruppens behov och förutsättningar. Lärare uppger att de anpassar undervisningen till de elever som behöver ytterligare utmaningar och att de har möjlighet att differentiera uppgifter i alla ämnen. Flera elever uppger att lärarna ger eleverna möjlighet att arbeta med olika uppgifter som har olika svårighetsgrad. Eleverna uppger även att om de snabbt blir klara med en arbetsuppgift så kan de få en ny uppgift och om det händer ofta så kan de få en arbetsbok från en högre årskurs. Eleverna berättar att de elever som fått arbetsböcker från högre årskurser deltar i lärarens genomgångar men arbetar självständigt i korridoren övrig tid. Rektor säger att skolans undervisning inte anpassas till de elever som behöver ytterligare utmaningar. Skolinspektionen observerar få exempel på att undervisningens innehåll och arbetssätt anpassas till aktuell elevgrupp. Vid flertalet av de lektioner som Skolinspektionen observerade arbetade alla elever med samma arbetsuppgifter. Av Skolinspektionens enkät, som genomfördes i dåvarande årskurs 5, hösten 2017, framkommer att en hög andel av eleverna upplever att de kan få svårare uppgifter om de vill.³

³ Skolverkets nationella statistik för läsåret 2017/18, <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning>

Undervisningen genomförs så att eleverna görs delaktiga i sitt eget lärande

Granskningen visar att eleverna ges strategier för att lära och möjligheter till reflektion över sitt eget lärande som i sin tur möjliggör för eleverna att ta ansvar över sitt egna lärande. Lärare beskriver olika metoder de använder för att göra eleverna medvetna om sitt eget lärande, till exempel genom att arbeta med portfolio, att eleverna får beskriva dagens arbetspass och metodval och att eleverna ges möjlighet att skriva om texter efter lärarens återkoppling. Av intervjuer med elever framkommer att inte alla elever känner till om de pratat om att de kan lära sig på olika sätt och lösa uppgifter på olika sätt. Skolinspektionen observerar flera exempel på hur lärarna gör eleverna delaktiga i sitt eget lärande, till exempel genom att eleverna får sammanfatta dagen och sätta ord på vad de har lärt sig och att eleverna får avsluta lektionspass med att beskriva det arbete de har utfört under lektionen samt vilka metoder och verktyg de använt.

Granskningen visar att lärarna till viss del använder metoder för att planera och utvärdera undervisningen med eleverna. Lärare ger exempel på hur de använder sig av olika strategier för att utvärdera undervisningen. Till exempel att avsluta undervisningspassen med en utvärdering där eleverna ges möjlighet att ge återkoppling till läraren hur de upplevde undervisningen. Elever ger flera exempel på tillfällen då de varit med och påverkat undervisningen, till exempel har de fått undervisningen att innehålla mer roliga inslag och repetition av sådant som varit svårt.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor utvecklar arbetet med att all undervisning följer en tydlig struktur och att det är tydligt för eleverna vad som är syftet med de olika arbetsmomenten.

Granskningen visar att rektor behöver utveckla arbetet med att ge eleverna en strukturerad undervisning med intresseväckande inledningar, sammanhang genomgångar, logiskt flöde i uppgifter och ett sammanfattande avslut. Syftet med undervisningen ska vara tydligt för eleverna. Granskningen visar att det varierar mellan lärare och ämne om eleverna ges en strukturerad undervisning eller inte. Det varierar även hur tydligt arbetsmoment och lektionsinnehåll kopplas till syftet med lektionen. Granskningen visar också att rektor ser ett behov av en gemensam lektionsstruktur.

I 3 kap. 3 § skollagen anges att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Forskning visar att undervisning som har ett tydligt syfte och är välorganiserad och planerad är kännetecknen på god undervisning. Det kräver bland annat att läraren kontinuerligt anger målen för lärandet och syftet med olika aktiviteter samt strukturerar innehållet på ett tydligt sätt. Det är även viktigt att läraren skapar överblick och styr undervisningen med tydlighet.⁴

Skolinspektionen rekommenderar rektor att arbeta med att utveckla ett gemensamt förhållningssätt för genomförandet av undervisningen. Detta bör ske genom att lärare ges förutsättningar till gemensamma diskussioner kring undervisningens struktur. Lärarna bör då skapa ett gemensamt förhållningssätt som leder till att syftet med undervisningen blir tydligt för eleverna. En tydlighet i undervisningen kan leda till ökad måluppfyllelse men även studieron kan påverkas positivt av en tydlig struktur. En god undervisningsstruktur innebär att lektionerna innehåller en tydlig introduktion, ett genomförande där olika delmoment och aktiviteter är kopplade till varandra i ett logiskt och sammanhängande flöde och ett avslut där läraren sammanfattar undervisningens olika delar och återknyter till syftet med lektionen.

⁴ Håkansson, J. & Sundberg, D. (2012), *Utmärkt undervisning – framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*, Stockholm: Natur & Kultur.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser som myndigheten gjort under besöket.

Skolan arbetar endast i begränsad utsträckning med ett samlat arbete för att skapa studiero

Granskningen visar att skolan endast i begränsad utsträckning arbetar samlat med att skapa studiero. Rektor uppger att det finns ett behov av att förstärka strukturen kring arbetet med att skapa studiero, till exempel genom lektionsstruktur och klassrumsregler. Lärare och elevhälsan uppger att det saknas ett gemensamt arbete för att skapa studiero på skolan. Lärare uppger vidare att rektor och elevhälsan är involverade i arbetet för att skapa studiero i enskilda klasser men en lärare beskriver dessa insatser som "brandkårsuttryckningar". Av utredningen framkommer att det varierar hur studieron är i de olika klasserna. Lärare uppger att studieron varierar, några lärare upplever att studieron är bra medan andra lärare uppger att den är problematisk. En lärare säger att studieron var bra innan sommarlovet men att den försämrats nu igen. Även elever berättar att studieron varierar, flera elever uppger att de har studiero, några elever uppger att de blir störda mer regelbundet när de arbetar och några elever uppger att det inte är studiero på ungefär hälften av lektionerna i en viss klass. Vid de flesta av de lektioner som Skolinspektionen observerar bedömer Skolinspektionen att studieron är god. Skolinspektionen ser att lärarna behåller elevernas uppmärksamhet och ljudnivån behöver inte korrigeras av läraren. Skolinspektionen ser några exempel på lektioner där läraren vid upprepade tillfällen försöker få eleverna att sitta på sina platser och ägna sig åt skolarbetet istället för att gå runt och prata.

Det finns till viss del ett medvetet arbete kring att skapa en trygg skola

Granskningen visar att det till viss del finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet på skolan. Av utredningen framkommer att det genomförs kartläggningar av tryggheten på skolan genom elevenkäter och skolgårdsundersökningar. Det framkommer även att det har vidtagits åtgärder utifrån kartläggningen men att dessa åtgärder inte är tillräckliga. Rektor uppger att skolan har vidtagit åtgärder för att förbättra tryggheten på rasterna. Rektor berättar t.ex. att skolan inrättat en "friends-grupp" som arbetar med sammanhållande aktiviteter som främjar vi-känslan på skolan och att skolan fått en större närvaro av vuxna bland eleverna under rasterna. Av utredningen framkommer dock att lärare har olika uppfattningar om hur väl de beslutade åtgärderna fungerar. Vissa lärare uppger att rasterna blivit "fantastiskt bra" medan andra lärare berättar att det uppstår konflikter på rasterna som eleverna tar med sig med in på lektionen, att eleverna är otrygga, att eleverna inte känner att de vuxna som är ute på skolgården lyssnar på dem och att det ofta inträffar fysiska kränkningar. Elever uppger att de är trygga men beskriver också situationer och platser som de upplever som otrygga. Till exempel berättar elever att det blir bråk på fotbollsplanen flera gånger per vecka och då har inte alltid de vuxna som är ute på skolgården tid att reda ut bråken eftersom de måste prata klart med varandra först.

Visserligen visar granskningen att skolan genomför kartläggningar av tryggheten på skolan och vidtar åtgärder utifrån resultatet av dessa kartläggningar. Granskningen visar dock att dessa åtgärder inte är helt tillräckliga eftersom det finns elever och lärare som upplever att det är otryggt på rasterna. Därför bedömer Skolinspektionen att rektor behöver utveckla arbetet med att skapa en skolmiljö som präglas av trygghet. Detta beskrivs nedan under avsnittet "Identifierat utvecklingsområde".

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor utvecklar skolans arbete med att skapa en skolmiljö som präglas av trygghet.

Granskningen visar att rektor behöver utveckla skolans arbete med att skapa en skolmiljö som präglas av trygghet. Granskningen visar att skolan genomför kartläggningar av tryggheten på skolan och vidtar åtgärder utifrån resultatet av dem. Granskningen visar dock att dessa åtgärder inte är tillräckliga eftersom det finns elever och lärare som upplever att det är otryggt på rasterna.

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Av Skolinspektionens rapport framkommer att det som utmärker skolor med hög andel trygga elever är att man har respekt för varandras olikheter, att det finns en ömsesidig respekt mellan elever och lärare, ett aktivt och målinriktat arbete mot kränkande behandling, att vuxna reagerar när de får reda på att en elev blivit kränkt, samt att det finns få eller inga elever som är rädda för andra elever eller för personal på skolan. För skolor med hög andel otrygga elever gäller det omvända. Det är mycket viktigt att rektor tar ansvar för att det finns ett gemensamt förhållningssätt mellan lärarna och den övriga personalen i arbetet för att upprätthålla en god skolmiljö alternativt förbättra skolmiljön i de fall den inte präglas av trygghet.⁵

Skolinspektionen rekommenderar rektor att utveckla arbetet med att genomföra kartläggningar för samtliga årskurser omfattande alla delar av utbildningen som exempelvis lektioner, matsal, raster, omklädningsrum och sociala medier. Även Skolinspektionens enkäter kan ge insyn i hur eleverna upplever tryggheten. Kartläggningarna ska ge ett brett och rikt material av hur samtliga elever upplever sin trygghet för att skolan ska kunna göra adekvata analyser. Kartläggningen kan med fördel genomföras på olika sätt, såsom enkäter, dialogmöten med elever och trygghetsvandringar tillsammans med elever på skolan. Utifrån analysen av resultaten av kartläggningarna behöver sedan rektor vidta ändamålsenliga åtgärder.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 13 och 20 a §§ skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

⁵ Skolinspektionen (2015), *Trygghet: Fördjupad analys av skolenkäten*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 6.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser som myndigheten gjort under besöket.

Rektor ger i viss utsträckning lärarna förutsättningar att ge likvärdiga omdömen

Granskningen visar att rektor till viss del analyserar avvikelser i lärarnas bedömningar i syfte att upptäcka om det sker en likvärdig bedömning på skolan. Av utredningen framkommer t.ex. att rektor identifierat att resultaten av screeningarna, Skolverkets bedömningsstöd och de nationella proven i årskurs 3, stämmer väl överens med den kunskapsbedömning som lärarna gör i respektive klass. Rektor uppger att hon i sin analys av lärarnas omdömen sett att i några ämnen är omdömena alldeles för slästrukna och har ingen differens. Rektor uppger vidare att detta berodde på att läraren i dessa ämnen var utbildad. Granskningen visar att rektor endast i begränsad utsträckning ger lärarna förutsättningar att föra samtal kring bedömning i syfte att verka för likvärdighet. Rektor berättar att det är svårt att veta om bedömningen blir likvärdig i de klasser som endast har en klasslärare och att det är lättare att diskutera och ifrågasätta bedömningar med ämneslärare. Rektor berättar också att vissa lärare inte förstått hur de ska bedöma och att hon tror att lärarna förlitar sig för mycket på läromedlet när de gör sina bedömningar. Rektor uppger vidare att försteläraren har ett uppdrag att arbeta med bedömning, försteläraren har läst litteratur och haft kollegiala samtal. Av utredningen framkommer att skolan planerat för att lärarna skulle genomföra sambedömning av de nationella proven men att det inte blev av. Lärare uppger att de inte har haft några gemensamma diskussioner kring bedömning av elevernas kunskaper eller diskussioner kring tolkning av kursplaner. Några lärare säger att deras bedömningar blir likvärdiga genom att de använder sig av Skolverkets bedömningsstöd. Av utredningen framkommer dock att lärarna har olika uppfattningar om ifall de förväntas använda bedömningsstöden eller inte.

Eftersom det av granskningen framkommit att rektor inte ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar så bedömer Skolinspektionen att rektor behöver utveckla lärarnas arbete med att kvalitetssäkra sin bedömning. Detta beskrivs nedan under avsnittet "Identifierat utvecklingsområde".

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor utvecklar arbetet med att lärarna på skolan ges förutsättningar att regelbundet föra samtal med andra lärare kring bedömning i syfte att verka för likvärdighet.

Granskningen visar att rektor inte ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sin bedömning. Granskningen visar att några lärare använder sig av Skolverkets bedömningsstöd i syfte att öka likvärdigheten vid bedömning. Granskningen visar dock att inte samtliga lärare får möjlighet att jämföra elevers arbeten och sina bedömningar av dessa inom och mellan olika ämnen för att kunna hjälpas åt att konstatera vad elever har uppnått och för att göra bedömningen likvärdig.

Av 10 kap. 13 § skollagen framgår bland annat att i årskurs 1-5 ska läraren en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omvärderingen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Av Skolverkets allmänna råd framkommer att rektor har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygsättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Det kan även innebära att på skolenheten enas om former för dokumentation. Vid behov kan huvudmannen behöva bistå med att organisera arbetet mellan skolenheter, exempelvis om lärare saknar ämneskollegor inom skolenheten. Det kan ske genom att skapa mötesplatser, såväl fysiska som digitala.⁶ Av de allmänna råden framkommer vidare att det förmodligen aldrig kan formuleras kunskapskrav som är så precisa att de på egen hand kan garantera likvärdigheten. Lärares samsyn har därför stor betydelse för arbetet med rättvisande och likvärdiga betyg. Samsyn kring betygsättning är en förutsättning för att skolan ska kunna ge eleverna enhetlig information om betyg och betygsättning. Att lärare också har en samsyn kring de kunskaper som är väsentliga i ett ämne är en utgångspunkt för ämnesdidaktiskt välgrundade val. Detta underlättar lärarnas möjlighet att läsa och tolka kunskapskraven i relation till ämnets eller kursens syfte, centrala innehåll och den undervisning som har bedrivits.⁷

Skolinspektionen rekommenderar därför att alla lärare på skolan ges förutsättningar och verktyg för att arbeta mer strukturerat med likvärdighet kring bedömningar.

⁶ Skolverket (2018), *Betyg och betygsättning*, Skolverkets allmänna råd, Stockholm: Skolverkets publikationsservice, s. 22-23.

⁷ Ibid. s. 21.

I arbetet med att avgöra om den egna bedömningen är likvärdig kan lärare använda olika verktyg såsom sambedömning av prov och elevarbeten samt aidentifierade prov. Skolinspektionen anser vidare att ett samarbete kring sambedömning inom kommunen skulle kunna höja kvaliteten i likvärdigheten, framförallt i ämnen där det endast finns en lärare på skolan.

På Skolinspektionens vägnar

X Madelen Kling

Beslutsfattare

Signerat av: Madelen Kling

X Henrik Fredriksson

Föredragande

Signerat av: Henrik Fredriksson

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 10 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektor lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektor leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 2 och den 4 oktober 2018. Besöket genomfördes av Henrik Fredriksson och Anne-Charlotte Ramsthaler.

Viggbyskolan är en kommunal grundskola belägen i Täby kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass, årskurserna 1-5 samt fritidshem. Huvudman för skolan är Täby kommun. Läsåret 2018/19 är 310 elever inskrivna vid skolan.